

Upravištvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

vsak ponedeljek jutraj. — Na-
roča se posebej to velja po pošt
prejemana Din 4.-, po razmaš-
nih dostavljena Din 5.- mesečno
Uredništvo:
Ljubljana: Knafljeva ulica 6. Telefona
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefona
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 66.
Rokopis se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Prekrižani računi

Dogodki po smrti kralja Uedinitelja so znova razočarali one, ki so najeli marsejske zločince — Jugoslavija je postala mogočnejša in silnejša

Beograd, 28. oktobra. r. Pod naslovom »Marseljska tragedija in njene mednarodne posledice« objavila današnja »Politika« uvodnik, v katerem piše med drugim:

V komunikaciji, ki so ga objavili predstavniki Male antante po sestanku v Beogradu, je vzbudil posebno pozornost on del, ki spravlja marseljski zločin v zvezo v mednarodno anarhijo. Ta zločin je nesporna posledica one teroristične zanesenosti, ki je zajela vsedržave v Evropi in čije žrtve so postali množični državniki in voditelji naroda.

Mednarodna anarhija

V zadnjem letu, to je od 18. oktobra 1933, ko so se začele nacionalistične demonstracije v Rumuniji, ki so končale z umorom ministrskega predsednika Duce 29. decembra, je bilo izvršenih 55 terorističnih podvigov. Pred njimi ni bila varna niti ena država v Evropi in zato se upravičeno govori, o nekakem mednarodnem pojavu.

Neposredni povod za vsak zločin ima vedno več ali manj krajevno obeležje, toda v celoti je iskati vzroka v boleštni duševnosti, ki se je pojavila par let po svetovni vojni. Ostanki velike vojne mržnje in nezaupanja, so se pomešali z razočaranjem nad pretiranimi in vseskozi neosnovanimi nadami. Sledile so vse one gospodarske tegobe, ki so poostrele razredna nasprotstva in posameznike ter cele sloje dovedle v obupno stanje. Ta živčna neuravnoteženost je bila ugodna za avtoritativne podvige umno nerazvitih poedincev. Pri vseh teh napadih je treba razlikovati one več ali manj zlorabljenе izvršilce teh zločinov od dejanskih zasnovateljev, ki so izkoriščali položaj za svoje cilje.

Obupno razočaranje teroristov

Marseljski zločin sam je posledica obupnega razočaranja, ki je zavladalo v terorističnih krogih, takozvanih Paveličevih separatistov in makedonstvujušćih Nade, ki so jih ti krogi leta in leta polagali na notranje zapletljive in razpad Jugoslavije, so se začele naglo razblinjati. Vsi njihovi brezštevilni letaki in proglosti, ki so jih širili med našim narodom, so ostali brez vsakega uspeha in odneva. Duševno razpoloženje množice se ni razvijalo na korist teh prevratnih težnji in atentati, s katerimi sta hotela Pavelič in Mihajlov izvesti nered in nemir v naši državi, so rodili baš nasprotni učinek. Z veliko nado so pričakovali ti nepomirljivi nasprotniki našega uedinjenja, da bodo velike gospodarske težave in vremenske nesreče lanskega leta vplivale zlasti na naše kmečko prebivalstvo in da bo ljudstvo pod težo gospodarske krize bolj pristopno za njihove načrte. V svojih letakih in brošurah so celo vremenske nezgode pripisovali v greh »beograjskemu režimu«, čeprav so bile poplave, toča itd. po vsem svetu.

Vse prizadevanje zama!

Vse delo teroristov je ostalo brez vsakega vpliva na razpoloženje ogromne večine našega naroda, ki je vedno bolj jasno in odločno nastopal za narodno in državno edinstvo. Ni dvoma, da je bila notranja borba pri nas vedno zelo živa, toda razvijala se je stalno v mejah države. Strankarski prepri, prežeti več ali manj demokratičnega pojmovanja, niso imeli nič skupnega z onimi, ki so stremeli po razkosanju krvavo plačane zajednice.

Razočarani nad takim razvojem notranje borbe so se teroristi, živeči v inozemstvu težili z upanjem, da bodo vendarle mogli doseči svoj cilj, ako se jim posreči zaplesti Jugoslavijo v kak mednarodni konflikt. Ne več po razpoloženju narodnih mas, marveč pod vplivom in pritiskom od zunaj sta začela Mihajlov in Pavelič snovati nove načrte.

Za tuj račun

Pri nas in v inozemstvu je dovolj vesti in podatkov o tesnih zvezah med temi ljudmi in posameznimi činitelji našega najbližjega sosedstva. Preiskava bo ugotovila, da li in v koliko je tudi sam marseljski zločin neposredna posledica teh zvez. Nesporno pa je, da je

akcija teroristov uživala vedno simpatije v gotovih inozemskih političnih krogih. Ti krogi so se vsekakor varali z nado, da bo ta akcija oslabilala naš nacionalni sklop in da bo jugoslovenska vlada postala manj odprna napram gotovim revizionističnim zahtevam. Brez dvoma so bili ti inozemski politični činitelji točno obveščeni o brezpomembnem vplivu, ki ga imajo na narodne mase razni napadi Paveliča in ostalih plačancev. Toda delovanje teh teroristov se je zdelo vsem inozemskim činiteljem primerno in ugodno za njihove politične manevre v cilju, da oslabe ugled in pomen Jugoslavije v onih mednarodnih kombinacijah, v katerih je že bila ali katerim je še nameravala pristopiti.

Narod jih je demantiral

Nekaterim sosednjim prestolnicam je bil naraščajoč vpliv Jugoslavije v evropskih dogodkih trn v peti in na vse načine so se prizadevale prikazati teroristično akcijo kot dokaz slabe notranje odpornosti Jugoslavije. Pavelič in Mihajlov pa sta šla v oceni teh simpatij, ki sta jih uživala v teh inozemskih krogih, mnogo dalje. Smatrala sta to za dokaz, da se v našem sosedstvu resno misli na nekaj vojni pohod proti Jugoslaviji in da gre že za njeno razkosanje. V tem smislu so bili sestavljeni vsi v zadnjem času objavljeni članki v njihovih listih, želeč izzvati vznemirjenje v Jugoslaviji in pospešiti »vojni pohode« na Beograd.

Uspeh je bil tudi v tem pogledu nasproten. Narod, se je zaradi morebitne nevarnosti od zunaj strnil še bolj v duhovno in politično zajednico. »Beograjski režim«, kakor so pristaši Mihajlova in Paveliča stalno nazivali to zajednico, je postal dejansko izraz želje velike večine naroda, da se napravi močan zid proti vsakemu navalu od zunaj. Zato je ta večina brez ozira na strankarska nasprotja z največjo pozornostjo in velikim odobravanjem spremljala delo na ustvarjanju mednarodnih sporazumov za ohranitev miru.

Ugled Jugoslavije v stalnem porastu

Pavelič in Mihajlov sta uvidela brezplodnost svojega početja in v skrajnem obupu storila vse, da preprečita to delo, ki je ubilo njune poslednje nade, da bo Jugoslavija razpadla. Najprvo je prišla okrepitev Male antante z novo čvrstjejo organizacijo, nato sporazum o nenapadanju, naposled sklenitev balkanskega pakta in zblizžanje med Jugoslavijo in Bolgarijo. Na tej osnovi se je gradila mednarodna bodočnost Jugoslavije in njeni nasprotniki so kmalu spoznali, da je to temelj, ki ga ni mogoče porušiti.

Ni niti najmanj pretirano, če se trdi, da je bilo vse to le priprava za velikopotezno diplomatsko akcijo. V toku so bile kombinacije o zblizžanju med Francijo in Italijo, ki pa je mogoče samo po sporazumu med Beogradom in Rimom. Prijateljski odnosi med Francijo in Malo antanto, zlasti pa med Francijo in Jugoslavijo so neizbežno vodili k omiljenju nasprotstev med Italijo in Jugoslavijo, če ne že k popolnemu pomirjenju. Pariška vlada se je predobro zavedala ogromnega pomena svojih zvez s temi državami za ohranitev miru in jih v nobenem primeru ne bi mogla žrtvovati svoji želji po sporazumu z Italijo. Med temi državami ima Jugoslavija po svojem položaju v Srednji Evropi in po svoji vlogi, ki jo igra na Balkanu še svoje posebno stališče v odnosih do Italije. Jugoslavija je jasno izpovedala, da je mogoče ohraniti stanje, ustvarjeno z versajskim mirom, samo tedaj, če vse velesile puste na miru balkanske in podunavske države.

Pokazali so se že gotovi znaki, iz katerih bi se dalo sklepati, da je Italija koncem koncev pripravljena vpoštevati to zahtevo. Italija je občutila, da je nastalo na Balkanu stanje, ki ne dopušča, da bi se od zunaj zanašala na Balkan in med balkanske narode kakršnikoli spori, še manj pa, da bi kdorkoli mislil na kako osvajanje. Izjava, ki jo je dala Mala antanta v Ženevi ob priliki razprave o Avstriji, je dovolj podčrtala njeno odločnost, da se bo z vsemi silami uprla vsaki nadvladi v Podunavju, pa naj si pride s te ali one strani.

Vse kaže na to, da je govor, ki ga je imel Mussolini v Milanu in v katerem je izrazil svoje razpoloženje, da odnošaje z Jugoslavijo uredi na novi osnovi, posledica prilik, ki so ob živahnem sodelovanju kralja Aleksandra nastajale na jugovzhodu in v srednji Evropi.

Pravi vzroki marseljskega zločina

Ob priliki obiska v Parizu je hotela Francija v prvi vrsti dati duška svojim simpatijam do Jugoslavije kot stebru miru v velikem delu Evrope. Ta obisk pa naj bi istočasno prožil Jugoslaviji priliko, da preko svojega kralja, ki je bil nosilec njene politike, jasno postavi pogoje, pod katerimi bi moglo priti do sporazuma med Jugoslavijo in Italijo. Tako vsaj je ves svet pojmoval pomen tega potovanja, ki je bilo prekinjeno s strašnim zločinom v Marselleu. Pavelič in Mihajlov st asmatrala, da se ne sme dopustiti niti najmanjši poizkus v smeri ureditve prilik na Jadranu, ker so ti krogi baš na tem sporu zasnovali ostanke svojih nekdanjih velikih ciljev in teženj.

Dodela razumljivo je, da je ves svet z zaprepačenjem sprejel vest o tem zločinu in da sedaj s še večjo pozornostjo spremlja dogodke, ki se pri nas razvijajo. V Marselleu je prišla do polnega izraza ona teroristična akcija, ki se malo ne čeli dve leti širi po Evropi, ne da bi doslej našel na kak resnejši odpor. Izgledalo je že, kakor, da se je svet pomiril z vsemi temi umori in uboji, kojih žrtve so padale v vseh državah kakor, da to postalo normalno stanje nove evropske kulture. Pasti je moral vladar, čegar delo je bilo povsod opaženo kot izraz želje po ohranitvi miru in šele sedaj so začeli razmišljati o potrebi kakršnekoli obrambe proti zločinskih podvigom raznih Paveličev in Mihajlovov.

Prve posledice

Toda Evropo je obenem zajela tudi resna skrb zaradi posledic, ki bi jih mogla imeti marseljska tragedija za nadaljnji razvoj mednarodnih odnošajev. Dosedaj v svetovnem tisku ni bilo opaziti še nobenega naslova ali članka, ki bi izražal bojazen zaradi kakih morebitnih zapletljajev v Jugoslaviji. Povsod so takoj spoznali, da je bil zločin pripravljen izven Jugoslavije in da nima prav nikake zveze z razpoloženjem naroda do svojega vladarja, čegar spomin služi samo kot nova močna vez med raznimi kraji in pokrajinami Jugoslavije. Tem večja pa je bila v svetovni javnosti takoj po atentatu skrb zaradi dogodkov, ki bi se mogli razviti okrog Jugoslavije smatrajoč, da je izginil nositelj vseh velikih podvigov v njeni mednarodni politiki.

Jugoslavija ostane steber miru

Ta skrb se sedaj umika prepričanju, da bo Jugoslavija nadaljevala politiko, ki ji jo narekuje njen položaj in njen pomen v tem delu Evrope. Na Jugoslavijo gledajo sedaj kot na onega činitelja, ki more v sporazumu z ostalimi balkanskimi državami in članicami Male antante ohraniti mir. Izključeno v cilju ohranitve miru bo Jugoslavija sklenila nove vezi in sporazume tudi z ostalimi državami in z velesilami, prizadevajoč si, da nikdar ne izpusti vtisa, da bi bila če tudi le navidezno v službi interesov katerekoli izmed njih. Svet se mora privaditi misli, da Balkan, pa tudi Podunavje hoče ohraniti svojo samostojnost in neodvisnost od vseh in vsakogar.

Zveze in prijateljsko razpoloženje Jugoslavije do posameznih držav pa ne sme biti ovira njeni težnji, da tudi z vsako drugo državi živi v prijateljstvu. Vse kaže, da bo Jugoslavija v prvi dobi po marseljski tragediji predmet vsestranskih diplomatskih ofenziv, domnevajoč, da bo Jugoslavija sedaj dostopnejša raznim prijateljskim izjavam in obljubam. Ni pa nevarnosti, da bi v tej ofenzivi podlegla, ker je znano merilo, ki ga uporablja v svojih mednarodnih odnosih: Mir na temelju meja, določenih z mirovnimi pogodbami!

Čuvajmo Jugoslavijo!

Na grobu kralja-mučenika

Vsak dan prihajajo nove množice, da se poklonijo mrtvemu kralju in obnove prisego zvestobe Jugoslaviji

Topola, 28. oktobra. r. Oplenac je postal svet kraj Jugoslovenov. Dnevno prihajajo iz vseh krajev Jugoslavije odposlanstva, da se poklonijo na grobu blagopokojnega Viteškega Kralja Aleksandra I. Uedinitelja. Za odposlanstvi prihajajo šole in množice preprostih seljakov, ki so spremljale svojega velikega vladarja in kralja povsod s svojo iskreno in neizmerno ljubeznijo. Od vsepovsod prihajajo ljudje, da se med solzami in skrušenj od neizmerno boleštni in tuže še enkrat poklonijo Viteškemu kralju. Od vsepovsod prihajajo odposlanci, da obnove nad grobom ljubljene kralja prisego zvestobe sporočijo, ki ga je izrekel v svoji smrtni uri: Čuvajte mi Jugoslavijo! Vsi prisegajo, da hočejo do zadnje točke izpolniti to kraljevo sporočilo in da bodo vse svoje življenje čvali in branili Jugoslavijo.

Posebno številna so bila odposlanstva danes. Prišli so mnogi predstavniki korporacij in udruženj, med njimi pa so se vrstile številne skupine preprostega prebivalstva iz bližnje in daljne okolice iz Novega Sada je prislo odposlanstvo, ki je šlo na 500 oseb vodila sta jih narodni poslanec Milan Sokol in mestni načelnik dr. Branislav Borota. Delegacija je prišla, da se pokloni v imenu mesta velikemu Uedinitelju. Novosađani, ki so še nedavno tega v svoji sredi tako navdušeno in toplo pozdravili kralja Aleksandra I., so danes prišli na Oplenac, da se z neizmerno tugo v srcih poklonijo pred

njegovim grobom in da mu še enkrat izrečejo svojo brezmejno zahvalo za vse, kar je storil za svoj dragi narod, zlasti pa za Novi Sad.

V cerkvi se je zbrala ogromna množica ljudstva. Novosađska svečenika Oimipije Popović in Stevan Popović sta opravila cerkvene obrede za blagopokojnega Kralja. Odgovarjalo jima je pevsko društvo iz Novega Sada »Neven«. Med cerkvenim opravilom, zlasti pa med govorom svečenika so se prisotnim vile solze. Z obrazov je bilo brati neizmerno žalost in tugo, ki je obšla ves jugoslovenski narod zaradi smrti ljubljene Kralja. Po cerkvenem opravilu so položili na grob krasen venec.

Razen Novosađanov je prislo tudi odposlanstvo Beograđanov, kakih 100 oseb, ki ga je vodil predsednik Aca Petrović. Beograđani so položili na grob Kralja Aleksandra I. venec iz trnja s črnim trakom. Na eni strani je bil napis: Viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju — Udruženje Beograđanov; na drugi strani pa je napis: Čuvajte Jugoslavijo!

Kasneje sta prislo udruženji železničarjev iz Ulica in iz Sabca. Spremljale so ju množice preprostega ljudstva iz bližnjih in daljnih krajev.

Tudi prihodnje dni pričakujejo številna odposlanstva ljudstva iz vseh krajev. Posebno številne bodo delegacije iz moravske banovine.

Nemčija zopet išče stikov s Francijo

Hitler predlaga direktne razgovore s Francijo in napoveduje povratek Nemčije v Ženevo

Pariz, 28. oktobra. r. V zvezi z razgovorom francoskega poslanika v Berlinu Francoisa Ponceta z nemškim kancelarjem Hitlerjem poročajo pariški listi iz Berlina, da namerava Hitler sprožiti neposredne razgovore med Francijo in Nemčijo, predvsem o naslednjih vprašanjih:

1. Nova ureditev medobojnih gospodarskih odnošajev.
2. Zblizžanje na kulturno-političnem polju.
3. Razgovor o priznanju enakopravnosti Nemčije in o pripravi za povratek Nemčije v Društvo narodov.
4. Vprašanje ljudskega glasovanja v Poljski v zvezi z možnostjo odgoditve glasovanja ter o potrebnem sporazumu glede gospodarskih in finančnih ukrepov za prehodno dobo.

V pariških krogih zatrjujejo, da je dal

nemški zunanji minister Neurath v tem pogledu mnogo pobud, ki jih je vzel francoski poslanik na znanje. V berlinskih krogih pričakujejo, da bo francoski poslanik v kratkem odpotoval v Pariz, da osebno poroča zunanjemu ministru Lavalu in trgovinskemu ministru Lamoureuxu o nemških predlogih. V francoskih krogih smatrajo, da je akcija Francije za zblizžanje z Italijo dovedla do takega preokreta v nemški zunanji politiki, ker se Nemci tako iz gospodarskih kakor političnih razlogov boje izolacije. Z vstopom Rusije v Društvo narodov se je položaj v Ženevi znatno izpremenil in bi bila nadaljnja obstrukcija Nemčije brezpomembna. V vladnih krogih izjavljajo, da so vedno pripravljene prijeti pogajanja z Nemčijo, ki pa mora dati primerne garancije, da bo sklenjen dogovor tudi spoštovala.

Plavalni forumi so zborovali

Glavni skupščini ljubljanskega plavalnega poudsava in sekcije zbora plavalnih sodnikov sta se vršili včeraj v Ljubljani.

Ob skrajno pili udeležbi sodnikov se je včeraj ob 9. vršila redna glavna skupščina sekcije zbora plavalnih sodnikov. Ko se je skupščina poklonila spominu blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja in izrekla obljubo vdanosti in zvestobe Nj. Vel. kralju Petru II., je tajnik blagajnik na kratko poročal o delovanju sekcije. Šteje 13 izprašanih saveznih sodnikov — med njimi tri časne — in je najmočnejša v državi. Tudi finančno stanje je povoljno — blagajna poseduje Din 432.50 gotovine.

Po absolutoriju staremu odboru je bil izvoljen novi odbor: za predsednika g. Kramaršič, za tajnika-blagajnika g. Bradač ml., za odbojnike gg. Pevalak Mirko, Stergar in Potokar, za revizorje pa gg. Kavšek in Pöschl.

Skupščina je sklenila, da pošlje zboru sodnikov noto, v kateri bo protestirala proti temu, da na državnih prvenstvih in mednarodnih reprezentativnih tekmah fundirajo kot sodniki za skoke nekvilificirane osebe, dalje proti postopanju nekaterih forumov, ki kljub navzočnosti saveznih sodnikov odražajo za sojenje water-polo tekem funkcionarje klubov, ki niso sodniki. Obenem bo sekcija pri zboru zahtevala, da posreduje pri savezu, da izda odredbo, po kateri morata v jury vsake mednarodne tekme biti vsaj dva savezna sodnika.

Skupščina se je »Jutru« zahvalila za naklonjenost in ga določila še nadalje za službeno glasilo sekcije.

Še bolj skromna je bila udeležba pri skupščini ljubljanskega plavalnega poudsava, ki se je vršila takoj nato. Od sedmih, v poudsavu včlanjenih klubov je po načelniku svoje plavalne sekcije arh. Schellu bila

zastopana samo »Ilirija«.

S trikratnim »Slava!«, je skupščina, ki jo je vodil podpredsednik g. Gnidovec, počastila po kratkih, iskrenih besedah predsednika o delovanju in naši dolžnosti, slediti poslednjemu naročilu tragično premrlega blagopokojnega Viteškega Kralja Aleksandra I. Uedinitelja njegov spomin.

Iz obširnega tajniškega poročila, ki ga je podal g. Pöschl in izpopolnil tehn. referent g. Kramaršič, posnemamo naslednje:

Podsavez je izvedel odnosno aranžiral troje prireditev. Kot prva se je vršila plavalna tekma v okviru prireditev olimpijskega dne, ki je zlasti kvalitativno odlično uspela. Podsavezno prvenstvo, ki se je vršilo v aranžmaju sportnega kluba v Radovljici, je bilo dobro organizirano v sprt.-tehničnem oziru, manj srečno pa v pogledu preskrbe in nastanitve tekmovalcev. Prvenstvo si je osvojila Ilirija, na drugem mestu je SK Kamnik, na tretjem pa Radovljica. Tretja prireditev — medmestna tekma Sušak — Ljubljana — pa je bila za podsavez i v gmotnem i v sportno tehničnem oziru manj uspešna.

Tajniško poročilo poudarja nadalje, da je klub s področja LPP, ljubljanske Ilirija, letos prvič osvojil državno prvenstvo in prispeval velik del plavačev v državno reprezentanco. Prav tu se je uveljavila letos prvič tudi provinca — Kamnik, ki je v reprezentanci prispeval odličnega Černejca! Posebej je omenjen tudi fenomenalni, letos doseženi rezultat Draška Wilfana,

100 m v 59 sek., ki je odjeknil tudi v svetovnem časopisu!

V prirejanju tekmovanja je bila najbolj agilna ljubljanska Ilirija, sledila ji SK Kamnik in Radovljica. Ostali klubji tekmovanja niso prirejali.

Iz blagajniškega poročila g. Svetke R. je razvidno, da »zapolaga podsavez z gotovino Din 2291.25.

Po danem absolutoriju s pohvalo je bil izvoljen naslednji upravni odbor: predsednik A. Gnidovec, podpredsednik arh. H. Scheil, tajnik Prezelj, blagajnik Pöschl, tehn. referent Kramaršič, namestnik inž. Dolenc in Skaberne, revizorja prim. dr. Jenko, Stergar in Senig Jože.

Podsavezno prvenstvo se bo vršilo v dneh 17 in 18. avgusta. Kraj določi upravni odbor. Program bo leti kot lani, pravico starta bodo imeli pa samo oni plavači, ki ne startajo v državnem prvenstvu. Med slučajnostmi je skupščina razpravljala o prireditvah prihodnje sezone, predvsem o juniorskem državnem prvenstvu, ki bo prvič v Mariboru. Tudi se je sklenilo posredovati pri savezu, naj prosi mariborsko mestno občino, da dovoli ugodnosti v kopališču samo klubom, ki so včlanjeni v savezu.

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 28. oktobra. Po lepih, skoraj pomladnih dneh, ki so jim sledili kratki nalihi in mrazovi s prvimi pokušaji snega, si je narava polagoma odela pravo predzimska lica. Ozračje se ne ogreje več, nad mestom visijo težke, goste meglice, ulice, polje in negle so se zavili v mrzlo silino, kakor da smo že sredi novembra.

Zadnja nedelja pred praznikom mrtvih

Ima vsako leto čisto svoj obraz, toda leto nas je obiskala še kakor posebno žalosten praznik. Po snegu diši, v jesenski dan pojo zvonovi v spomin na grobove. Na ulicah je vse polno črno oblečenih ljudi, žene nosijo cele narobe svezih dalij in krizantem. Avtobusi, ki vozijo v kratkih presledkih od Mestnega doma do Sv. Križa, so polni čez mero, po potih, ki držijo čez polje do pokopališča, se iz mesta skoraj nepretrgano pomikajo cele procesije ljudi.

Na grobovih je mnogo življenja vse te dni. Vsakdo se potruji, da bi čim lepše okrasil in uredil poslednje domovanje svojih dragih, in cvetličarji, grobarji in priložnostni delavci, ki pred praznikom mrtvih vsako leto pridejo do spomnega sezonskega zaslužka, imajo čez glavo dela.

Posebno turobna pa je bila ta zadnja nedelja pred Vsemimi svetimi zavoljo sveže ga groba Njega, ki je komaj pred nekaj dnevi izkavaril za domovino. Po vsem mestu se zmerom vrtajo žalne zastave. V izloženih oknih je še zmerom postavljene njih polno oltarčkov s slikami umorjenega viteškega kralja in v uradu se marsikje še zmerom prižigajo mrtvaške lučke pred njo. Tako se zasebno, družinsko žalovanje pred letošnjimi Vsemi svetimi zliva z občinami narodni žalovanjem v eno samo vseobčo bol.

Ljubljana v megli, na hribovih solnce

Mnogo izletnikov, ki poznajo ljubljansko megleno vreme, je pohitelo danes na bližnje hribe, na Smarno in Šmarjetno goro, pa na Katarino, Grmado, Dobeno. Za izlete na visoke gore zdaj ni nič kaj primerno, ker so vsi visoki vrhovi zasneženi. Nedeljski izletniki, ki so šli na bližnje hribe, pa so se mogli naučiti solnca, kolikor so le hoteli. Vsa debela meglena plast leži nad Ljubljano, Barjem, Ljubljanskim in Sorskim poljem le 30 metrov visoko tako, da so čez dan vsi hribi, ki imajo kaj nad 600 metrov nadmorske višine, bili iznad megle. Z vrhov so mogli izletniki uživati najlepši brezplačni solnični dan. Bilo je toplo, da so se mnogi na prostem solčili. Megla je segala vse do Kamnika in visoko gor na Gorenjsko preko Kranja. Kaže, da bomo v mestu še nekaj časa pod to silo meglo, doler ne potegne močnejša sapica, ki jo bo dvignila in razpršila.

Kdor pa utegne, naj se vzdigne na vrh enega bližnjih hribov, kjer se bo kopal v toplih solčnih žarkih in bo mogel opazovati pod seboj morje megle, pod katero so mesta in vasi s prebivalci, ki ne slutijo, da je na vrhovih solnca na pretek.

Odbor za postavitev spomenika kralju mučeniku izvoljen

V mestni zbornici se je sredi ob 18. uri vršil na pobudo voditelja akcije za postavitev spomenika mrtvemu viteškemu kralju Aleksandru I. Udeleženci, senatorja Ivana Hribarja važen širši sestanek, na katerem so se zbrali predstavniki vseh naših narodnih, strokovnih, kulturnih, gospodarskih organizacij, korporacij in oblastev, tako da so bile zastopane prav vse panoge našega narodnega življenja. Med številnimi oddelki so prisostvovali zborovanju pomočnik bana dr. Pirkmajer, podpredsednik mestne občine prof. Jarc, senatorja dr. Ravnhar in dr. Rožič, rektor univerze kralja Aleksandra I. univ. prof. dr. Ramovš, predsednik apelacijskega sodišča Vrančič in podpredsednik književnik dr. Gradnik, upravnik policije Kerševan, podpredsednik SKJ Gangl, pesnik Oton Župančič, predsednik Zveze jugoslov. dobrovolcev Lorger, predsednik Narodne galerije dr. Windischer, predsednik Narodne odbrane dr. Cepuder, predsednik kluba koroških Slovencev državni tožilec dr. Fellacher, magistratni direktor Jančič, zastopniki raznih strokovnih zbornic in zlasti mnogo narodnega ženstva.

Senator Hribar je najprej poročal o dosedanjem poteku akcije in o dobrih izledih na uspeh. Različna oblastva, tako predvsem banska uprava, so s toplimi simpatijami pozdravili misel. Obrazložil je načrt, po katerem bi bilo mogoče v šestih mesecih zbrati potrebno vsoto denarja. V Ljubljani in po vsej dravski banovini naj bi se izvedla široko zasnovana nabiralna akcija, ki naj bi zajela vso javnost, tako premožne kakor manjpremožne sloje. Ob prvi obletnici tragčne kraljeve smrti bi bil spomenik lahko že postavljen. Vsi zborovalci so predloge g. senatorja toplo osvojili.

Napredlog dr. Gradnika in na podlagi še nekaterih dopolnilnih predlogov je bil nato soglasno izvoljen naslednji odbor za izvedbo akcije: predsednik senator Hribar, podpredsednik dr. Windischer, senator dr. Ravnhar in Lorger, blagajnik inž. Bevc, glavni tajnik direktor dr. Lokar, tajnik generalni tajnik TPD Pogacnik, odborniki pa predsednik apelacijskega sodišča Vrančič, predsednik zbornice za TOI Jelačin, univ. prof. arh. Plečnik, senator dr. Rožič, Oton Župančič, dr. Cepuder, zastopnik narodnega ženstva Govekarjeva in Vrtovčeva, za Združenje rezervnih oficirjev Turčič in še en zastopnik aktivnih častnikov. V častno predsedstvo so izvoljeni minister za socialno politiko in narodni zdravje dr. Novak, ministar n. r. dr. Kramer in Pucelj, dvorna dama Tavčarjeva, rektor dr. Ramovš, povabljeni pa bodo še nekatere druge odlične osebnosti. Pri tej

priliki je pomočnik bana dr. Pirkmajer poudarjal, da morajo biti v predsedstvu akcije dostojno zastopani tudi člani banovinskega sveta.

V diskusiji, ki je sledila, sta se podpredsednik prof. Jarc in direktor Jančič zavzemala za misel, naj bi se spomenik pokojnemu kralju v duhu njegove žive, aktivne ljubezni do naroda postavil v obliki kakšne koristne in potrebne socialne ustanove. Direktor Jančič je pri tej priliki opozarjal na apel Narodne protituberkulozne lige, naj bi se viteškemu kralju v spomin zgradila v Ljubljani bolnišnica za jetične. Senator Hribar je opomnil, da je Zagreb že sklenil postaviti veličasten spomenik in da Ljubljana ne sme zaostajati. Spomenik pa naj bo tak, da nas bo živo spominjal našega viteškega kralja in da bo v narodu že s svojo podobo vzbujal patriotska čustva. Predsednik odvetniške zbornice dr. Žirovnik je svetloval, naj se za zdaj osnuje samo ožji delovni odbor, za častno predsedstvo, v katero naj pridejo tudi vsi narodni poslanci, pa naj ima odbor pravico kooptacije. Pomočnik bana dr. Pirkmajer je nato opozoril na okrožnico, ki jo je izdalo notranje ministarstvo v pogledu akcij za kraljevi spomenik in ki naroča vsem odborom, da morajo nastopati z vso fairness.

Pred zaključkom zborovanja je upravnik policije Kerševan prečital še okrožnico, ki jo je bil po marsejskem atentatu objavil svojemu oboju z naročilom, naj prično zbirati prispevke za kraljev spomenik. Nameščenci policijske uprave so se prošnji odzvali v prav častnem številu in so doslej podpisali že za 25.000 Din prispevkov, ki so se jih zavezali plačati v šestih mesečnih obrokih. Prav tako je tudi Zadruga policijskih nameščenecv na svoji seji votirala v ta namen 3000 Din. To širokogrudno patriotsko gesto našega policijskega osebja je zbrano občinstvo navdušeno aklamiralo in ne more biti dvoma, da bo njihovo plemenito dejanje našlo v vseh krogih mnogo posnemalcev.

Pri prehajanju, hripi, vnetju v vratu, oteklili mandljih, živčnih bolečinah, trganju v tidih storite dobro, če poskrbite za vsakdanje izpraznenje črevesa s tem, da popijete pol čaše naravne »Franz Josefov« grenčice. Po sodbah univerzitetnih klinik se odlikuje »Franz Josefov« voda radi sigurnega učinka pri prijtni uporabi. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Komemoracija in zaprisege ljubljanskih gasilcev

V žalno okrašenih društveni dvorani v Mestnem domu so se davi ob 9. uri zbrali gasilci čete za Ljubljano-mesto h komemorativnemu zborovanju za umrlim viteškim kraljem Aleksandrom I. Udeleženi in k svečani prisegi novemu kralju Petru II. Galska četa v Ljubljani je nekakšna elitna edinica v gasilstvu dravske banovine in njej so pridruženi tudi številni ljubljanski poklicni gasilci in reševalci. V dvorani se je zbralo vseh 90 članov s predsednikom Josipom Turkom in poveljnikom Stankom Pristovškom na čelu, med njimi tudi društveni kurat kanonik dr. Mihael Opeka, društveni zdravnik mestni fizik dr. Rus in mestni svetnik dr. Fetič. Za odsotnega predsednika mestne občine se je udeležil komemoracije dr. Frelj.

Predsednik čete, starešina Jugoslovenske gasilske zveze Josip Turk je v svojem žalnem nagovoru poudaril, da je naš viteški kralj padel pod roko zločinca tedaj, ko je vršil navišetoženo nalogo, da bi utrdil mir in svojimi državljanom našel pot iz hudih časov. Strelji, ki so zadelo vladarja, so bili naperjeni zoper Jugoslavijo in zato so ranili vsa naša srca in zadeli vsakogar izmed nas. Kralj Aleksander je umrl, kakor umre volak na bolišču, v izvrševanju službe za veličino in blagor naroda in države. V izbranih besedah je nato govornik orisal življenje blagopojnega kralja, ki je bilo izredno bogato predvsem po delu, naporih in skrbih. Posebno lepo je opisal, kako se je med svetovno vojno regent Aleksander skupno s svojimi srbskimi junaki boril v streških jarkih, delil z njimi usodo albanske Golgote, herojstvo na Kajmakčalanu in triumf zmage, iz katere je leta 1918. zrasla mlada kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Tedaj je minila herojska doba njegovega življenja, nastopila je doba modrega vladanja. Vstala je Jugoslavija, ki jo je priporil in ustvaril predvsem on, prestolonaslednik in vrhovni poveljnik Aleksander. Vladarske in človeške vrline kralja Udeinitelja so cenili mnogi ugledni državni Evrope. Odlikoval se je zlasti po velikih delazmožnostih in samostojni zamisli. Njegov cilj je bila velika in močna Jugoslavija. V razmerju do drugih slovanskih narodov je kralj Aleksander prevzel idejno dedščino stare Rusije, vseslovansko misel, ki je v njegovi Jugoslaviji dobila svoj popolni izraz. Potem ko nam je ustvaril in uredil veliko domovino, je viteški kralj dne 9. oktobra zapeljal te svoje velike ideje s svojo srčno krvjo. S svojim poslednjim sporočilom: Čuvajte Jugoslavijo! pa nam je začrtal pot, po kateri moramo iti. S tem, da bomo izpolnjevali to njegovo sporočilo do kraja in iz vsega srca, bomo izpričali svojo hvaležnost do kralja, junaka, državnika in udeinitelja. Ob koncu predsednikovih izjavljani je ves žalni zbor zaklical mrtvemu kralju: Slava! Nato pa so gasilci počastili njegov spomin še s kratkim molkom. Naposled so se gasilci s svojim predsednikom z vsem srcem spominjali še tako strašno zadete kraljevske rodbine, Nj. Vel. kraljice Marije, kraljevičev, zlasti pa našega novega kralja Nj. Vel. Petra II., ki v nežni mladosti nastopa težavno vladarsko pot.

Po žalni komemoraciji so vsi člani galske čete za svojim predsednikom kolektivno položili svečano prisego, da bodo zvesti kralju in domovini, da bodo čuvali narodno in državno edinstvo, da bodo vestno izpolnjevali svoje dolžnosti po ustavi, zakonih in gasilskih predpisih ter do bodo pri svojem delu skrbili izključno za obči blagor. Po ustni zaprisegi je vse članstvo še podpisalo svečani akt.

Tri premiere na en večer

Po dneh najstrožjega žalovanja za blagopojnim viteškim kraljem so se sredi po 15 dneh spet otvorila vrata naših gledališč. V treh hišah, v drami, operi in še na šentjakobskem odru hkratu, so dajali premiere, kar je za Ljubljano vsakoredek redek dogodek, in vse tri hiše so bile polne do roba. V drami smo po nekaj letih vnovič videli Cankarjevo »Hlapce« v novi režiji Cirila Debeveca, ki je obenem igral Jermanovo vlogo. Občinstvo, zlasti mladina, je z viharim navdušenjem sprejelo.

Dve smrtni žrtvi nesreč

Z lovske puške se je smrtno obstrčil — Smrt otročička zaradi opeklin

Ljubljana, 28. oktobra. Sredi kmalu po 18. so pripeljali s vlakom v Ljubljano smrtonosno ranjenega delavca Jožeta Čmoka, rojenega leta 1907. in stanujočega v Podstružju, občina Videm pri Dobrem polju. Nesrečni delavec je nerodno ravnal s lovske puške, ki se mu je nenadoma sprožila in mu je ves naboj udaril v trebuh. Imel je čreva 16krat prestreljena in zato je bila seva vsaka pomoč zaman. Pomoči okrog 24.30 je Čmok po hudem trpljenju izdihnil. — Uprava bolnice je o tragični smrti obvestila njegovega očeta, ki živi na Polzeli.

Mariborska nedelja

Maribor, 28. oktobra. Današnja nedelja je bila tiha in je potekla brez večjih dogodkov. Spriču negotovosti vremena se Mariborčani niso upali oddaljiti se iz mesta, pač pa je bilo veliko romanje na pokopališče.

Tja so odšli predvsem tisti, ki imajo tam pokojne svoje, pa tudi mnogo drugih, ki so jih zanimali novi grobovi, zlasti oni generala Mastra. Ves dan je bilo na pokopališču dosti gneče, zlasti popoldne. Ker je na Pohorju že zapadlo nekaj snega, je odšlo v planine mnogo smučarjev. Policija je preteklo noč aretirala 12 oseb,

večinoma razgajalcev. Podanih pa je bilo tudi 17 prijav, med njimi nekaj zaradi tatvine. Na reševalni postaji tudi niso imeli mnogo dela in so zabeležili samo

Nov vek se obeta kuhi fižola Zanimiv izum slovenskega strojnega tehnika

V načinu prehrane smo ljudje prav tako konservativni, kakor smo, kar se tiče mode. Živimo, kuhamo in jemo, kakor so živele, kuhali in jedli naši predniki, in če se že zgodi kdaj kakšna sprememba, je to po navadi samo nebitvena, posttranska, površno tehnična sprememba načina, kako se obed pripravljajo, ne da bi se kaj spremenilo tudi sam sistem jedi. Ne, na jedilnih listih in v kuhinjah sveta naj človek ne išče senzacij, tu se kolo časa prav počasi vrti.

Zato pa bo gotovo kot senzacija učinkovala vest, da je moderna tehnika prinela majhno revolucijo v pripravljanje ena naših najbolj plebejskih, najbolj popularnih živil — v pripravljanju fižola. Po vseh hišah, kjer se še dandanes kuha, se kuha fižol. Imenitniki si ga dajo servirati za spremembo, brezposelniki sanjajo o siledici drobne fižolice ali pa debeloga laškega, koraški otroci si ga nasujejo v žepu, kadar ženejo past. Tako se fižol pri nas v velikih množinah konsumira v vseh slojih prebivalstva. Pa čeprav je tako priljubljen v svetu, vendar se ne more reči, da bi bil na tako dobrem glasu, kakor je njegov dober prijatelj krompir. Fižol velja za težko jed, ki prija samo ljudem zdravega, močnega želodca in pa tistim, ki se mnogo gibljejo z delom. Tudi mestni ljudje, ki pišo polovico svojega življenja preležajo, drugo polovico pa prešede, ne morejo izhajati, da ga ne bi vsaj za petek vželi na mizi, potem pa se v salati nekaikrat na teden. Toda dobre duše mestni ljudje imajo mnogo težav s svojim želodcem, in če prisluneš, o čem se menijo stari in mladi v krčmi ali pa v parku na klopi, bodi ališal, da jim beseda kaj rada nanese za križe s prebavo.

Važni sklepi prestolnične občine

Nedavna seja mestnega občinskega sveta naše prestolnice občine je vsaekako naravnost zgodovinskega pomena. Tako važnih sklepov, kakor so se sprejeli na tej seji, že dolgo ni bilo. In vključno tako važnemu dnevnemu redu je bil ves potek seje miren, vse razprave kratke in strogo stvarne, kakor menda še nikdar doslej, in seja se je končala že ob 22.30, dasi se je pričela šele ob 21.45 in je bilo na dnevnem redu 76 predlogov. Toda pred sejo je bila konferenca, ki je trajala pet ur.

Občinski svet je z zadovoljstvom vzel na znanje sporočilo, da je ministarstvo notranjih stvari odobrilo dopolnilni sporazum med mestno občino in švicarsko družbo »Kraft und Licht«, ki znatno olajšuje bremena, ki jih je občina prevzela s novo elektrarno. Predsednik občine je potem naznanil, da se dar 50.000 frankov, ki ga je poklonil francoski predsednik, uporabi za prehrano brezposelnikov.

Občinski svet je nato sprejel predlog, da se predsedniku občine doda podpredsednik s stalno določenim delokrogom. Zato se bo od-

jelo Cankarjevo dramo, katere slednja beseda se sdi, kakor da bi bila naplmana naša za današnji čas, in je režiserja in igrake obsepal s dolgotrajnim aplavzom. Prav velik uspeh je doživela opera »Offenbachovimi« Hoffmannovimi pripovedkami pod muzikalnim vodstvom in v režiji dirigenta Štrifota. Vel izvajalci s go. Zlato Gjurgjenčev, ki je pela vse glavne ženske vloge (Olympio, Giulietto, Antonijo in Stello), ter z Gostičem in Rumom na čelu so bili deležni obilnega in navdušenega priznanja.

Šentjakobski oder pa je smoti otvoril v Mestnem domu svojo sezono. Zvest svoj tradiciji, ki jo je povzel zadnja leta, da vsako leto svojega dela uvede s premijero slovenskega klasičnega ali ljudskega komada, je oder izbral za svojo prvo letošnjo predstavlo Govekarjevo dramatičnijo »Rokovnjače«. Igra je v režiji g. Petrovičica dosegla prav lep uspeh. Podrobnije bo o teh gledaliških novostih še poročalo »Jutro«.

Vremenski pregled

Letošnja jesen ni prav nič tipična za naše vreme. Prvih je bila mogoče preveč lepa, vsaj v prvi polovici, ko smo imeli v septembru in še v oktobru toliko prijetnega solnca, kakor v tem času je poredko. Tudi nad vlogo se letos ne smemo in ne moremo prav nič pritožiti, dočim je ponavadi obratno. Ali pri vsem tem smo dobili letos izredno zgoden prvi snež. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da zgoden prvi snež še ne pomeni zgodnje zime. Izredno močan udor polarnega mrzlega zraka nam je namreč nezaželen prvi pozdrav zime, toda ta mrzli naval je le kratkotrajna zadeva, ki jo more čez noč zamenjati vremenska invazija iz nasprotni smeri, iz toplih južnih področij. Prav za prav ima večina Evrope sedaj tako vreme, prav toplo, če pomislimo, da gre oktober že h koncu. Ne mislimo pri tem na naše kraje, ki se ravno ob Jadranskem morju s toploto ne morejo pohvaliti. Toda po drugod je razmeroma toplejšje. Celo daljna severna Rusija ima znatno višjo temperaturo kot mi in ob Belom morju je toplejšje nego pri nas, še toplejšje seveda ob Baltičkem morju in v severnih področjih srednje Evrope, a najtoplejšje v zapadni Evropi. Tamkaj prihajajo namreč vetrovi od juga in jugozapada ter dovajajo topli zrak iznad južnejšega Atlantskega oceana daleč proti severu, celo tja do polarnih predelov. To rej kljub temu, da so polarni kraji mogli še pred dobrimi desetimi dnevi spustiti tako mrzlo poplavo čez Evropo pa še tja na vedno toplo Sredozemsko morje, se še ni mogla ustanoviti zima, marveč je topli jug napravil protinapad in zagnal južnisko toplino prav do polarnih krajev. Saj neprestana menjava našega vremena ni prav nič drugega, kot izraz neprestane menjave med hladnim subpolarnim ter toplim subtropskim zračnim tokom, instrumenti te menjave pa so depresije ali cikloni ter antikloni.

Ves ta teden na pr. gospoduje mogočna depresija na Atlantskem oceanu in njen orjaški vetrovni sistem žene vetrove od juga od Španije pa tja do Arhangelska. To je motorna sila, ki kuri ter segreva Evropo. Mi pa nismo bili deležni te blagodejni. Nad evropsko celino gospoduje druga vremenska organizacija, mogočen antiklon, ki se naslanja na visok zračni tlak azijskega kontinenta. V tem antiklonu je nekoliko hladnejše, pa vetrov ni dosti, zato pa obilo megle. Antiklon ima svoje središče nad Rusijo, in sicer nad Povolžjem, toda sega čez Podonavje še v Alpe in dalje proti Španiji.

Ta situacija obvladuje naše vreme. Mirno, bolj mrzleče vreme, spodaj megla, toda v višinah jasno. Megla je tem bolj gosta, zrak tem bolj vlažen, zato, ker so višine razmeroma zelo tople. Višine so namreč že pod vplivom oceanske depresije, imajo zračni tok od juga. Dočim se je na pr. v četrtki jutraj temperatura po nižinah in dolinah držala le majhno nad ničlo, je kazal na vrhu Obirja termometer še vedno stiri stopenje C nad ničlo. Seveda je v takih situacijah megla naš reden gost.

Rusko-azijski antiklon, ki obvladuje naše države, ter oceanski ciklon, ki je svoje gospodstvo raztegnil nad višje lege nad nami si trdovratno držita ravnotežje. In tu je osnova stabilnosti našega vremena. Ob zaključku ni videti znakov, ki bi kazali na spremembo. Zavedati pa se moramo, da smo prav blizu obmejne lege.

Objave

Za žalni koncert Glasbene Matice ljubljanske, ki bo v petek 2. novembra ob 20. v veliki dvorani Union bodo od danes dalje sedeli in stojali v prodaji in naprej. Cene so izredno nizke. Sedeli od 6 do 25 Din, da bo tako vsakomur omogočen obisk žalnega koncerta, ki je zamišljen kot ljudska žalna umetniška prireditev za blago. pokojnim kraljem Aleksandrom I. Nastopita mešani zbor in orkester Glasbene Matice.

Greta Garbo, ki se je dolgo časa branila govorniki, je prvič izgovorila v velikem delu »Anna Christie«, ki je eden izmed največjih njenih filmov. Greta je v to vlogo zila vso dušo severnjaka, mornarja in ribiča. Film bomo videli te dni v Ljubljani na programu ZKD, na kar že danes opozarjamo cenjeno občinstvo.

Naše gledališče

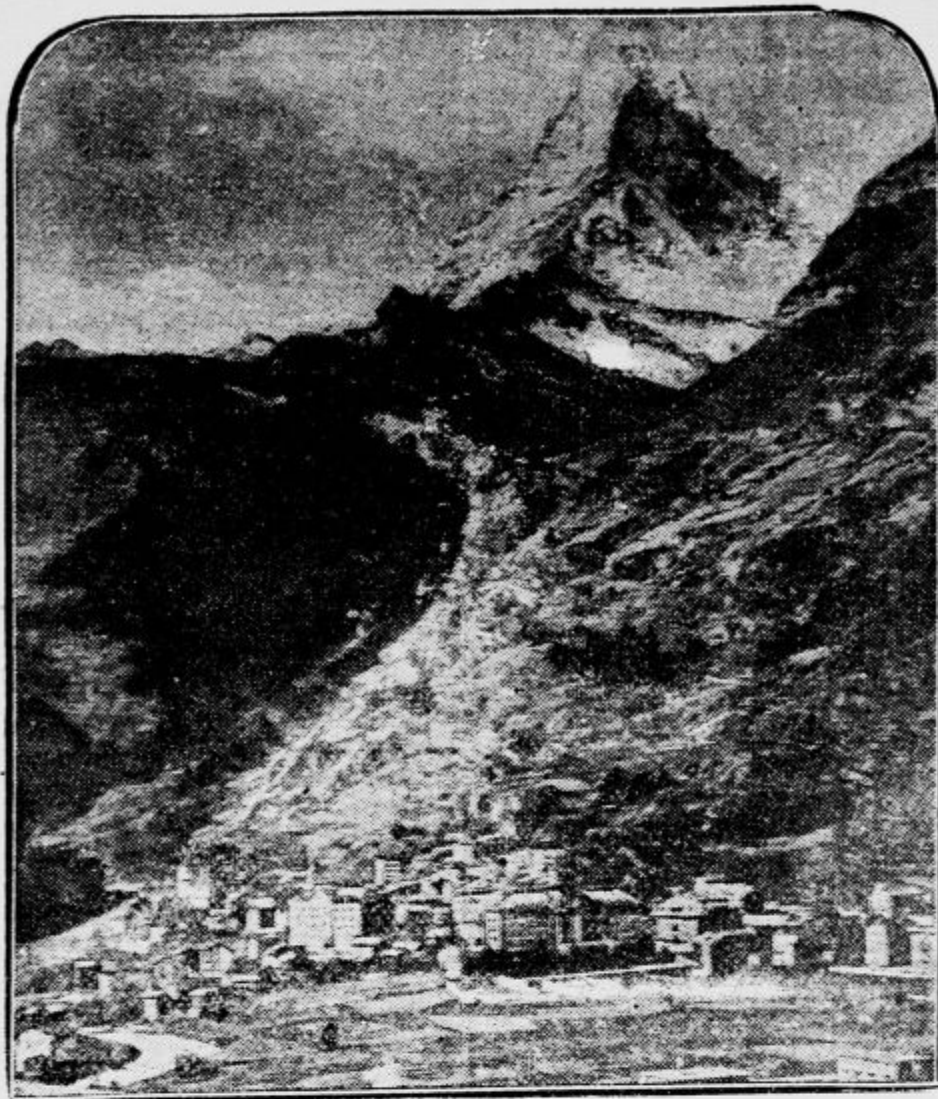
DRAMA
Začetek ob 20. uri.
Ponedeljek, 29.: Migo, dekle z Montparnassa. Red C.
Torek, 30.: zaprto.
Sreda, 31.: Velika noč. Premiera. Red Sreda.
Četrtek, 1. novembra: Mlinar in njegova hči Izven. Znižane cene od 24 Din navzdol.

OPERA
Začetek ob 20. uri.
Ponedeljek, 29.: Jenufa. Red A.
Torek, 30.: zaprto.
Sreda, 31.: Hovansčina. Red Četrtek.
Četrtek, 1. novembra: Hoffmannove pripovedke. Izven.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Dogodki po širnem svetu

Zermatt, izhodišče turistov na švicarske Alpe

Razsvetljava pred gledališkim odrom

Kako neki bi se počutil človek iz Shake-spearejevih časov, ko bi dandanes videl sijajno razsvetljavo, ki je nameščena pred gledališčnim odrom? Ali bi obstal očaran od poplave luči ali bi pogrešal tisti somrak, v katerem so se takrat gibale osebe na odru? Kdo ve? V 17. stoletju je razsvetljala samo redka vrsta brlečih lojevih sveč svojo negotovo svetlobo po odru. Le pri velikih sijajnih predstavah so s posebnimi svetlobnimi viri, bakljami i. p. dosegli večjo svetlost. Takrat je bil snazilec luči važna oseba v gledališču, ki se je venomer prikazovala med igro in snazila brleče, kadeče se sveče. Izveštine sta vedno dva vršila službo; eden je skrbel za luči pred odrom, drugi pa za one po hiši. Ker je bila nevarnost ognja vedno zelo velika, sta vedno imela z vodo napolnjene čebre pri roki.

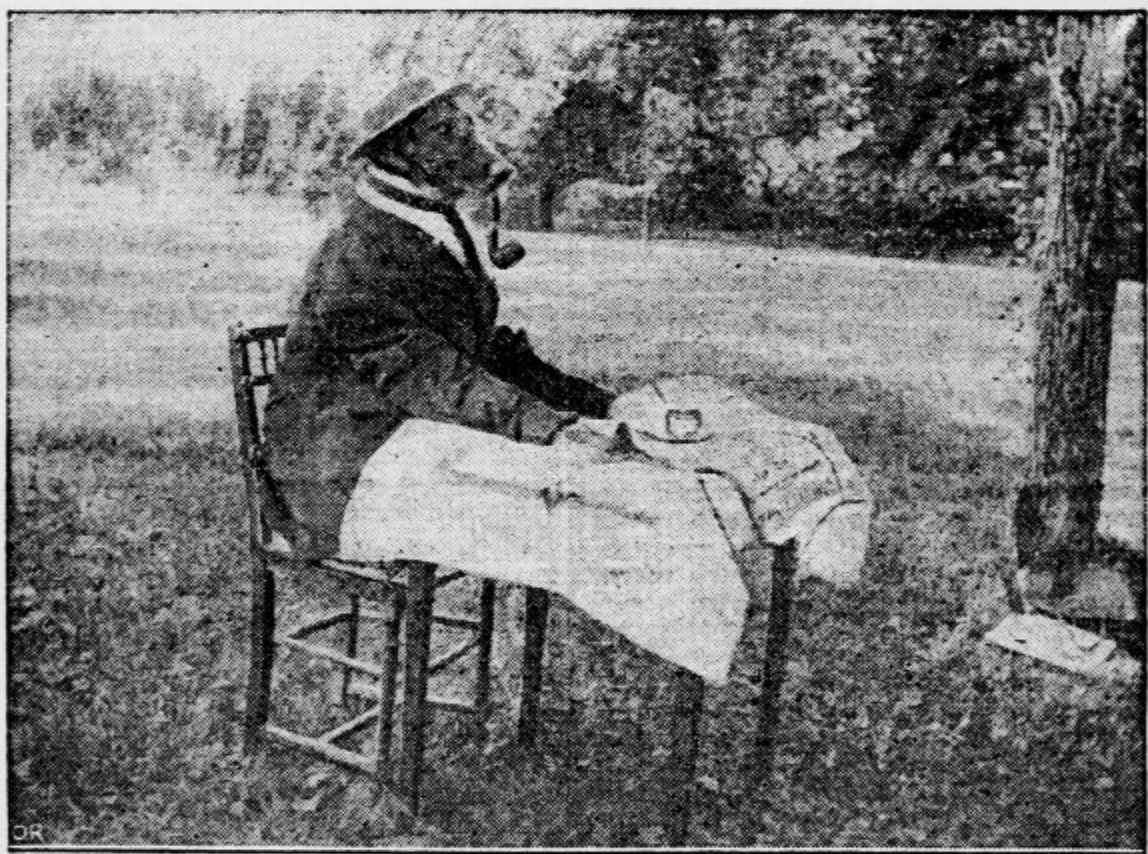
Spretnost, s katero so ti značilni luči vršili svoj posel, je zanimala gledalce, ki so marsikateremu snazilcu luči bolj ploskali kakor igralcem na odru. L. 1720 je bankir Laso vpeljal v Pariški operi novo razsvetljavo, ko je lojeve sveče nadomestil z voščeni. S tem sicer snazilci niso postali odveč, pač pa niso imeli toliko posla; in tako se je zgodilo, da so ti oskrbovatelji svečave hkratu prevzeli posel snazilca, dasi je dostikrat svignil iz omarice, da je popravil slabo gorečo svečo. Pozneje so na mesto voščenk stopile takozvane Argantne svetilke, toda v resnici svetlo je postalo na odru šele, ko se je dne 6. februarja 1822

v Pariški operi pojavila plinska razsvetljava. Tisti dan so privrati vpriporili delo komponista Nikolaja Aladin in čarobna svetilka, in še bolj kot magična čarobna luč na odru je zadivila občinstvo nazlasti. Sano svetla svetilka pred odrom. Ko so bile izumljene električne žarnice, so seveda takoj izpodrinile plinsko razsvetljavo.

Barvanje obrvi povzroča slepoto

Ameriške ženske preživljajo hude čase, ker so časniki objavili senzacionalne vesti o nevarnosti barvanja obrvi za oči. V nobeni državi ni toliko salonov za lepoticenje (beauty parlor) kot v Ameriki. Za slaščice in kozmetiko izda Američanka še zdaj veliko novcev, dasi je gospodarska kriza tako občutna. Obrvi in veke barvajo na dva načina. Najpreprostejši je, da si mažejo lase s črtno (sajami) svetilke, kar včasih povzroča izveštine lažje dražitve kože veznice. Vse nevarnejše pa je resnično barvanje obrvi in vek z anilinskimi barvami! V zadnjih mesecih se množijo v uglednih medicinskih strokovnih listih poročila o resnih poškodbah zdravja. V zelo mnogih primerih je barvanje povzročilo hude tvore roženice s posledico, da so se potem naredile brazgotine, zaradi katerih je oko oslepo! Newyorški zdravstveni urad je že prepovedal prodajo vseh sredstev za barvanje obrvi in vek, v katerih so anilinski derivati, parafenilendiamin, paratolilendiamin in razne rudninske soli.

Izvrstno mu tekne

pipa in prigrizek na mizi

Jan Neruda:

Kam z njo?

»Neruda (1854—1891) je za češko literaturo vsestransko pomemben. V prvi polovici svojega delovanja je odkrival nova ozorja češki prozi in poeziji in je postal pravi stvaritelj različnih smeri moderne književnosti: refleksivne lirike, potopisa, feljtona in literarnega in družabnega kramljanja. V drugi polovici se je popolnoma ustabil na domačih tleh in je ustvarjal v poeziji, drobem genru, baladi in romanci in tudi v preprosti pesni dragocena dela, ki se odlikujejo po globini, iskrenosti čustvovanja in lapidarnosti izražanja.«

(J. Vrethelky)

Ali ste bili kdaj zjutraj na ulici? Nikogar nočem žaliti, vem, da ste gospodski in vam ni treba vstajati pred deveto — no, recimo naključje! In če ste se kdaj po naključju znašli bolj zgodaj na cesti, ste s svojo bistroumnostjo nemara zapazili, da niso na ulici samo ljudje, ampak tudi reči, ki jih ob navadnih urah ni videti. In potem vas je nagajenost k razgledanju napotila, da ste začeli o teh ljudeh in rečeh, zlasti o rečeh, premišljevati.

Nekje pred hišo stoji star vrč. Nekje

ob robu hodnika povezan lonec. Nekje sredi ceste leži ponev. Kako so prišle te stvari tja? Ali so ušle ponoči z nezavarovanih polic in niso znale več nazaj, ko se je napravil dan? Ali pa so izgubile pri jutranjem nakupovanju svojo kuharico in čakajo sedaj kakor dobro vzgojen pes, ki obsedi na sredi ceste in se ozira, dokler ga ne najde gospodar?

Nu, prav. Sedaj je govor o koleri in o pripravah nanjo — prosim, nikar me ne preklinjajte in ne vprašujte, kako se te stvari skladajo — pustite me mirno pisati in pisati in na koncu boste presodili, ali govorim res tako zelo neumno. Torej: govorimo o koleri. Kaj vse naj človek stori, da se je ubrani. Predvsem: snažno stanovanje je baje pol zdravlja. Desinfekcija zraka je baje tudi pol zdravlja. Zdravo goveje, telečje in svinjsko meso je prav tako pol zdravlja. Summa summarum: kdor se natančno drži vseh predpisov, utegne biti v dobi kolere dva in polkrat bolj zdrav kakor mu je prav za prav treba. In zakaj bi se tudi ne držal strogo vseh predpisov, ko a) koristijo zdravju, b) ko nas izpolnjevanje uradnih predpisov navdaja z nepopisno radostjo.

Brž ko sem torej prebral na bližnjem oglu magistratni razglas, sem prekinil svoj izprehod in se vrnil domov.

Kako se izmuzneš upniku

Na Angleškem je izšla silno potrebna ročna knjižica z naslovom: »Upniki in kako se jim izmuzneš«. Za psevdonimom se skriva mlada gospodična, ki pravi med drugim otrokom: »Ti, mali mladeč, bodoči dožnik, insolventni ali brezposeln, tebe uče na računski deski, da je $2 \times 2 = 4$. Mno go pozneje pa boš v svojo škodo spoznal, da je 2×2 k večjemu $3\frac{1}{2}$ in da moraš razliko ti plačati. Tvoji starši menijo, da se je vse izpremenilo, kriza, stalna služba, morala, zakon, ljubezen, ter mislijo, da samo življenjski standard lahko pri starem ostane. To je pa zmota... Imamo smešno služničad, ki prvega pričakuje, da bo točno dobila svojo plačo. To ni prava služničad. Samo tisti gospodi se zvesto služijo in z vsem samozatajevanjem, ki ostane z mezo do dolgo. Samo tisti gospodarji in gospodinjice, ki živijo v tovarstvu s svojimi posli, jih plačujejo s prostimi vetovinami za gledališče in delijo z njim svoje skrb, imajo resnično zveste posle, ki liki Cerberus čuvajo njihova vrata pred upnikom in izvažijo pri branjevi nove kredite. Dostojen človek ne more od svojih ljudi nič takega zahtevati... Vsak smrtnik hoče živeti... Ljudje, ki ne morejo biti sami, so slaba družba za druge.

Razširjanje Sv. pisma

Letos praznujejo na Nemškem 400. letnico nemške Lutrove biblije. L. 1710 je bila ustanovljena najstarejša nemška biblijska družba, ki je od tedaj do danes izdala med ljudstvo osem milijonov izvodov sv. pisma v raznih jezikih sveta in jih poslala po vsem svetu. Vse večje pa je delovanje Britske in inozemske biblijske družbe, ki si je zadala nalogo, da izdaja sv. pismo v vseh jezikih sveta in ga razširja po vseh deželah. Kakor poroča zadnje letno poročilo, je družba izdala v minulem letu skoraj enajst milijonov izvodov sv. pisma, za 320.000 več nego 1932. Na novo je izdala sv. pismo v enajstih jezikih, od katerih jih odpade devet na Afriko in po eden na Evropo in Oceanijo. V slovenski jeziku je izšlo že več izdaj.

Nezveste ženske

Petdeset let je tega, kar so na Francoskem izdali postavbo o razporoki, ki je sploh prva in je služila za vzor drugim kulturnim državam. Ob tej petdesetletnici je francosko ministrstvo pravde izdalo celokupno statistiko, ki očituje popolen »uspeh« tega zakona. Iz številk se razvidi, da je število razporok rastle od leta do leta. L. 1884. je bilo samo 1657 razporok, 1933 pa 28.505. Bo število tudi v prihodnjih 50 letih tako rastle? Vsega skupaj se je postavbe poslužilo 722.866 zakonikov parov, pri čemer so izveštine ženske dale inicijativo. Tako je l. 1931. prosilo 16.000 žensk za ločitev, moških pa samo 11.000. Nezvestoba in prešustvovanje ni poglavitni vzrok za ločitev, temveč ekscesi, grožnje, grdo ravnanje in p. ženske so vodilne v nezvestobi. L. 1931 je bilo izrečenih 5500 razporok zaradi ženske nezvestobe, a samo 4304 moški. Dve tretjini ločencev imajo otroke. Napolosed se tudi dozna, da se je 56.000 ločencev celih 12.000 iznova poročilo v istem letu. Statistika sklepa, da se je petina vseh ločencev samo zaradi tega hotela ločiti, da se kar najhitreje zopet poroči.

Vojaške igrače so prepovedane

v mali srednjeameriški državič Nikaragui, kjer je notranji minister izdal ukaz vsem trgovcem z igračkami, da ne smejo prodajati vojaške igrače. Enako morajo vse carinarne poslati vse take pošiljke v inozemstvo nazaj, odkoder pridejo. Za ondono mladino bo ta prepoved hud udarec, ko se ne bodo smeli več igrati z lesenimi sabljami in puškami, papirnatiimi čukami, vojniki iz cina in svinca itd. Če bo minister dosegel svoj namen, da zmanjša bojovitost v deželi, se da težko reči.

Londonske prometne zadeve

Za pešce bo prihodnji mesec v Londonu mnogo boljše, ker je prometni urad sklenil, da poviša število v gotovih časih rezerviranih pramenov za pešce od 2000 na 10.000. Namesto naslikanih belih črt, ki stane njih vzdrževanje samo na enem trgu 40 funtov šterlingov na leto, se je prometni urad zdaj odločil za jeklene žrebce, ki jih bodo v razdalji 15 centimetrov zabili v tla. Zdaj tudi preudarjajo, ali ne bi bilo umestno, da izpremenijo barvo londonskih prometnih svetilk, ker je prof. Raaf z Liverpoolske univerze izjavil, da sta zelena in rdeča barva najslabši barvi za barvno slepe ter da gre mnogo prometnih nesreč na ta rovaš.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO

No — mislim, da imam dovolj snazno! Tla in posodje ima pod stalnim in skrbnim nadzorstvom moja Ančka. Knjige so res da pod mojim nadzorstvom, toda menim, da jim nekoliko prahu ne bo škodovalo — saj drugače bi se nam zdele kar preveč ošabne in neumne! In ostalo — hm, ostalega prav za prav niti ni. Kaj je čistjšega na svetu od postelje starega samca! Blazina kakor labod, odeja kakor ličin cvet, rjuha kakor sneg, žimnica kakor potička, slamnjača — slamnjača — »Ančka!« »Prosim!« »Kdaj smo zadnjikrat pregatili slamnjačo?« »Tega ne vem — kar sem pri vas, ne — saj bo že sama rezanica!« Ančka je pri meni šest let. Brekam po spominu šest let nazaj — zaman! Slamnjačo sem kupil natlačeno in zašito še v cvetoči mladosti. »Ančka!« »Prosim!« »Tu imate 75 krajcarjev — kupite takoj tri otepe slame — takoj, pravim!« Ančka skoči. Ančka privleče tri otepe slame. Zgrabi slamnjačo, razpara šive in se z rokami zagrebe v slamo — »Ali — kam bomo dali staro slamo?« Ženska je vendarle bolj bistre glave

Moda

Diskretna damska obleka

Iz akvaristove torbe

RAZNOTEROSTI

Ichthys! Koliko poezije je v tej grški besedi za nas akvariste, ki se ukvarjamo z gojenjem teh ljubkih otrok prirode. A ne samo nam akvaristom je ta besedica prijetna, temveč tudi sportnim ribolovcem, ki se nehoti spominjajo lepih in zanimivih doživljajev. Med tem ko so akvaristi in ribolovci sportniki kot ljubitelji in občudovalci prirode bolj poetično navdahnjeni, se mnogim drugim ljudem pri besedi Ichthys porajajo druga, rekel bi, bolj prozaična čustva, ki imajo svoj sedež v — želodcu. Ti ne vidijo s svojim duševnim očesom rib v lepih akvarijih ali pa v žuborečih potokih — drugih vodah, temveč na krožniku, kar je brez dvoma užitek svoje vrste. No, ribe imajo še mnogo drugih spoštovalec. Tako se je v poslednjem času celo moda spominja zlatih ribic. Na mičnih ogrlicah vise medaljoni z liki zlatih ribic.

Zanimivo je, da so kristjani že v starem veku uporabljali lik ribe kot znamenje krščanstva, kajti črke v besedi Ichthys so inicialke Zveščarja in pomenijo Jezus Kristus božji sin, odrešenik. V začetku krščanstva so se razlikovale hiše kristjanov po likih ali po slikah rib od poslopij Rimljanov in Grkov. Tudi stari Egipčani so ribe cenili in jih mumificirali. Dalje je tudi v svetem pismu često govor o ribah. Če prečitamo prvo poglavje stare zaveze o ustvaritvi sveta, pridemo do prepričanja, da ni bistvenih razlik med stari predanem in med nazori znanosti, kajti tudi v tem poglavju je naglašeno, da se je življenje porodilo najprej v vodah, a red ustvaritve se ujema z znanstveno razvojno teorijo.

Vrnimo se s tega izlet v davno preteklost spet k sedanosti. Če pomislimo, da se pojavljajo v vodah, zlasti v morjih, ogromne jate rib, moramo priznati, da nadkriljuje plodnost voda daleč plodnost kopnega. In ta plodnost, ki je bila zlasti v početku v toplejših vodah še mnogo večja, je omogočila mnogim živalim, ki so tedaj živele, da so dosegle velikanse dimenzije, preko 15 in 20 metrov.

Za ljudi je bila plodnost voda že od postanka človeškega rodu velepomembna. Voda lahko primerjamo z njivami, kjer ni treba sejati, a žetev je vedno obilna. Nekdaj so bile ribe tudi ljudem v notranosti kontinentov najcenejša in tudi zelo redna hrana. Žal je napredujoča civilizacija z regulacijo tekočih voda vzela mnogim ljudem

vsakdanji kruh. Kanalizacija, odnosno regulacija vtrja vode v ravna korita. Voda teče hitreje, rastline se ne morejo prijeti, mrtvice se posuše in ribe izgube svoja drstišča, zaradi česar jih je čimdalje manj. Zaradi tega je dandanes ribje meso kljub dejstvu, da ribe ne potrebujejo tekoče vode, nobene posebne nege, dražje od govedine, kar je povsem nelogično. Premalo posvečamo danes pozornosti temu vprašanju, ki je za prehrano naroda zlasti v kritičnih časih tako važno. Pri nas se največ cenijo časi salmonidov, tudi ščuke so cenjene, a krape goje v ribnikih. Jasno je pa, da si omenjenih rib ne more privoščiti vsakdo. Treba bi bilo skrbeti, da ostanejo tu in tam drstišča za naše krapovce, da bi si mogle tudi široke plasti naroda privoščiti ribje meso po nizki ceni.

Dasi so dnevi že kratki in dasi je toplota že zelo popustila, je bilo vreme v zadnjem času še zelo ugodno za akvariranje, kajti v vodah je že precej življenja. Zadnjič sem zajemal v Cornovu po činkljah. Žal sem moral ugotoviti, da je pomladno čiščenje tega jarka uničilo mnogo iker, kajti činkelj, ki so mimogrede rečeno, ne samo zelo lepe, temveč tudi zelo zanimive, nisem ujel, a tudi drugih ribic ni bilo mnogo.

Bolj posrečen je bil izlet k Bevkam, kjer sem si ujel zanimive črve iz rodu planariid: za vse akvarije. Ribe jih puste v miru, kajti oni izločajo neko sluzasto snov, ki pokvari vsaki ribi tek prav temeljito. Vračajo se s Komina preko Stare Ljubljane sem bolj z namero, da si pomirim vest, kakor pa z nado, da ujamem kako mlado činkljo, zajemal v jarku stare Ljubljane in ujel mično činkljo, prvo v tekočem letu. Drugega dne sem se napotil k vasi Vič, da si ogledam valisnerije, ki sem jih vsadil pri toplem izvoru. Žal ni bilo nobenih valisnerij. Bržkone so jih perice, ki stoje pri pranju poleti in pozimi v plitki jarki izvora, pomendrale. Zdjaj ko je brv pri Mednem izročena prometu, je lahko doseči izvor brez ovinka (Tacen, Vikre). Če ima kdo odveč tujezemskih rastlin, jih za poizkušnjo lahko vsadi v odvodni jarek toplega izvora.

O. S.

Čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

tleh! Ono veliko blazino bova položila na tla, na njej boste lepo postlali in spal bom kakor baron!«

In sem tudi spal kakor baron. Drugo jutro je nesla Ančka slamnjačo na hodnik pred hišna vrata in čakala sva. Ko se je oglasil zvonec, sem se hitro postavil k oknu, da bom pričal dogodka. Voz je priropotal, Ančka je planila s slamnjačo predenj.

»In ko bi mi ponujali goldinar, je ne vzamem — ne smem, predpisi so taki, je zaklical voznik in oddrdal dalje. Ančka je privlekla slamnjačo zopet domov.

»To je že preneumno«, pravim.

»V resnici je neumno«, je pritrdila Ančka.

»Tak zganite se že, tristo hudičev! Pojdite povpraševati kako se je znebijo drugi!«

Ančka odhiti. Nekako čez eno uro se vrne. »Najbolje bo, da jo požgemo v štedilniku.«

»Saj res; da nam že prej ni prišlo na misel. Torej žgite! In veste kaj, pojdite po hiši in pozvedite, ali ne bodo kje pekli kolača in rabili slamo, da podnetijo v pečici.«

Ančka beži znova in potem sporoča, da ne bodo nikjer pekli kolača in da ne rabijo slame. Ona pa mora iti sedaj na

kakor mi! Tega se ne bi bil domislil niti v sanjah. Kajpada, preden nadevamo slamnjačo z novo slamo, moramo spraviti v kraj staro. Kam z njo? Ali naj jo vržemo skozi okno nekemu na glavo? »Kam neki se daje taka stara slama?« »Ne vem.«

»Hm,« se nenađoma spomnim, »tu imate šestico in pojdit v ono veliko hišo. Tam imajo smetišče. Dajte hišniku šestico, da vam dovoli stresti nanj slamo.« Tudi možka glava ni kar si bodi!

Šla je in prišla. Da hišnik ne pusti. Češ, da pogosto nosijo na smetišče žerjavico in slama bi se vnela. In smetišče bi bilo prehitro polno in kmeta ne bo pred zimo po smeti, ker ima doma dela čez glavo.

»Kaj sedaj?«

»Ne vem.«

»Ho, ho!« sem vzkliknil čez trenutek — možka glava je čudovito iznajdljiva! »Jutri je sredi, občinski voz bo prišel po smeti. Vzemite tisto šestico, dajte polovico smetarju, ki zvoní, in polovico vozniku in še sama vam bosta stresla slamo na voz.

»Prav, toda na čem boste danes spali? Slamnjače ne morem več dati na posteljo, ker je razparana in bi se slama raztresla.«

»Seveda — hm — bom spal pa na

Sportna nedelja

Svečana zaobljuba nogometašev

Po vsej državi se je včeraj nad 20.000 nogometašev poklonilo manom blagopokojnega kralja, nato pa svečano obljubilo, da bo zvesto čuvalo njegovo oporoko — Prva vsedržavna nogometna prireditev za fond Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja

Ljubljana, 28. oktobra.

Tri tedne je minilo, odkar so naši sportniki zadnjič pozivali zelena igrišča in samo dva dni manj, odkar so v Marševu počili zločinski strel, ki so nam ugrabili viteškega kralja Uedinitelja, sportnikom-nogometašem pa tudi vzvišenega pokrovitelja. Težak, da nenadomestljiv je ta udarec za vse jugoslovenske sportnike in v znak tuge in žalovanja so do nadaljnjega odpovedali vse sportne prireditve.

Zopetno otvoritve sportnega življenja so danes s svečanimi komemoracijami in slovesno zaobljubo, da bodo zvesto čuvali kraljevo oporoko, prvi izvedli nogometiški, ki so imeli v blagopokojnem kralju Aleksandru I. svojega vrhovnega pokrovitelja in velikega prijatelja. Saj ni bilo malo prilik, ko je naš pokojni vladar pokazal, kako visoko ceni idealna stremeljena nogometne mladine, in prav mnogo tudi takšnih, ko je sam prisostvoval važnejšim dogodkom na nogometnih poljih.

Starejši obiskovalci naših nogometnih igrišč se gotovo še spominjajo, s kakšnim zanimanjem in navdušenjem je blagopokojni kralj spremljal odločilno tekmo za njegov pokal med Beogradom in Zagrebom, ki jo je pred leti imela Ljubljana na starem igrišču Ilirije. Kdor je takrat slišal in opazoval našega velikega kralja, se je lahko prepričal, da ni počastil tekme samo zaradi njanega bleška, temveč z veseljem do sporta in ljubeznijo do sportne mladine. In tako ne samo do one, ki goji nogomet, temveč še do one, ki plava, vesla, smuča ali drugače v plemeniti borbi skrbi za zdrav razvoj!

Današnje

spominske svečanosti na nogometnih igriščih,

ki jih je skupno za vso državo odredil JNS, so bile po svoji resnosti in disciplini veličasten dokaz, kako globoko se je dojmila mučeniška smrt našega viteškega kralja Uedinitelja vseh nogometašev-sportnikov. Zato so se kot en mož odzvali vabilu svoje vrhovne instance, da pred prehodom na novo delo počaste spomin svojega nepozabnega pokrovitelja in prijatelja, obenem pa obljubijo, da bodo čuvali njegovo sveto oporoko in imeli zmerom pred očmi interese domovine in narodnega edinstva.

Ljubljanski NP je žalno svečanost organiziral na igrišču Primorje, ki je za to priliklo dobilo posebno pomen. Raz tribuno je vihrala žalna zastava, drogovci pred tribuno so bili oviti v črno, pred sredino tribune pa je bila na podstavku bronasta soha blagopokojnega kralja, delo znanega umetnika Nika Pirnata, vse ovito v črno in obdano z zelenjem. Nasproti za avtovo črto je LNP razvrstil svoje članstvo, funkcionarje vseh odborov — navzoča sta bila tudi odbornika JNS dr. Lapajne in Rybaf — polnoštevilno sekcija sodnikov, nato pa dvanajst enajstotvornih pestrih nogometnih dresih s številnim ostalim članstvom — vsi z žalnimi trakovi na levi roki. Nad kraljevo soho na tribuni je zavzel mesto predsednik LNP dr. Kosti, ki je s kratko zamudo — nekatera moštva so prišla daleč s periferije — spregovoril — ojačevalce je dal Doberlet-Radio — te-le zanosne spominske besede:

Sportniki Ljubljane, spoštovano občinstvo!

V teh trenutkih je zbrana na zelenih igriščih in očrtanih livadah širom naše države, od Jesenice do Gjevčelije, od Splita do Caribroda, velika armada jugoslovenskih nogometašev in sportnih delavcev. Nad dvajset tisoč mladih src in čistih duš!

Več deset tisočev mladih pripadnikov današnjega zbora se globoko klanja vnešemu spominu svojega viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja. Naš ljubljani vladar in veliki pokrovitelj naše vrhovne sportne organizacije, našega jugoslovenskega nogometnega saveza je v francoskem mestu Marševu mučeniško daroval svoje dragoceno življenje na oltar naše domovine in na oltar svetovnega miru med narodi.

Nenaden ropot pred hišo, človeški glasovi zunaj, nato zvonjenje na hišnih vratih. Poskočim in prislunem. Kaj se godi? Da šviga iz našega dimnika plamen in ga zanaša nad sosednje strehe. »Za božjo voljo, Ančka, nehaite! Hitro zanesite slamnjačo v sobo in če pride kdo k nam, se delajte, kakor da ne veste ničesar.«

Ni jih bilo. Hvala Bogu! Ogenj je nehal švigati po strehah in ljudje so se čez nekaj ur razšli.

Puhal sem ježno v strop. Zelo nejevoljen sem se znova zleknil po tleh. Naslednje jutro me je zopet osveščilo. Zarana sem se napravil, da poizvedujem. Izpraševal sem stražnika, izpraševal postreščka in vse znane gospe.

Stražnik je salutiral: »Ne vem.« Postrešček je privzdignil čepico: »Prosim, ne vem.« Gospe so izjavile vse povrsti: »Da, da, s takimi stvarmi je križ.«

Njegova mučeniška smrt naj bo največji blagoslov našemu narodu, po njem uedinjenemu v veliki Jugoslaviji!

Tovariši! Izgubili smo kralja-vojaka in junaka, ki je slavil zmage svojega orožja pri Kumanovem, na Bregalnici, pri Ceru in na Kajmakčalanu in pretrpel s svojimi mučeniško Kalvarijo preko Albanije. Izgubili smo kralja Uedinitelja, ki je osvobodil in združil Slovence, Srbe in Hrvate v veliki Jugoslaviji. Izgubili smo kralja-očeta, ki je bil med nami največji ne samo radi svojega kraljevskega položaja, temveč tudi po svoji avtoriteti, odgovornosti in samozatajevanju za nas vse. Izgubili smo kralja-državnika, ki je bil največji sodobni tvorec sporazuma in miru na jugoslovanskem jugu, na Balkanu in v Evropi.

Tak je bil naš veliki pokrovitelj!

Nihče ne more danes pretehtati one skrite, tihe boli, ki grize srca jugoslovenske sportne mladine!

Da, baš žalost jugoslovenskih sportnikov je brezmejna.

Mi sportniki smo z zanosom vedno in čisto sprejemali izraze priznanj in simpatij od velikega vladarja. Z njegovim visokim pokroviteljstvom je bila od početka počastena naša vrhovna nogometna organizacija.

Naš veliki pokrovitelj je iskal česte prilike za neposredni stik z našimi sportniki. In to kljub svojim važnejšim državnim poslom in težkim razmeram! Daroval je več dragocenih zlatih pokalov za poglobitve viteškega tekmovalstva medmestnih, podsaveznih in meddržavnih reprezentanc. Z nami se je veselil zmag na zelenem polju, z nami je delil razočaranja, kadar smo doživeli tudi neuspeh. Naše veselje, njegovo veselje! Naša žalost, njegova žalost!

Mnogi izmed vas se še dobro spominjate one nedelje pred osmimi leti na starem igrišču Ilirije. Bila je finalna tekma med Beogradom in Zagrebom za kraljevi pokal. Veliki pokrovitelj in darovalec je bil osebno prisoten in lastnoročno je izročil svoj pokal zmagovalnemu zagrebškemu moštvu. Ta sportni dogodek ostane največji za našo ožjo domovino.

Tovariši sportniki! Naš nepozabljeni pokrovitelj se ni zmanj zanašal na svoje viteške junake, kakor je čisto nazival sportnike. Baš naša sportna organizacija, katere člani smo mi, je bila tista, ki je od začetka razumela ključ velikega Uedinitelja in njegove svete težnje. Ustanovna skupščina vrhovne nogometne organizacije v Zagrebu pred 15 leti je bila manifestacija sportne omladine za idejo jugoslovenstva, za idejo narodnega in državnega edinstva. Priznavajoč te ideje smo takrat zavestno odklonili ustroj organizacije, ki bi mogel ustvariti dojem plemenitstva. Takrat smo vtisnili tej organizaciji jugoslovenski žig. Naše državne reprezentance so nastopale v tujini pod praporom jugoslovenske trobojnice.

Tovariši sportniki! To so samo sličice. Mi sportniki pa ne smemo prezreti bistva. Samo urejena in močna država nudi narodu mirno življenje. Le v takem narodu življenju najde sportni pokret krepak razvijanje. Uedinitelj trobojnega naroda in utemeljitelj velike Jugoslavije, pokojni vladar, je položil temelje, da se razvija tudi naš sportni pokret pod soncem svobode.

Sportniki, tovariši! Globoko se poklonimo svetli senci mrtvega pokrovitelja in mu izkazimo svojo viteško sportno čast. Pozivam vas, da kliknete z menoj:

Viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju trikratna Slava!

Zbrana množica je vstala in počastila spomin na blagopokojnega kralja s trikratnim slavo! Predsednik LNP pa je nadaljeval:

»Sportniki tovariši! Z zadnjim dihom nam je nepozabljeni pokrovitelj izrekel svojo oporoko:

ČUVAJTE MI JUGOSLAVIJO!

Spominimo se tudi pomembnih besed, ki nam jih je sportnikom izrekel vladar pred osmimi leti na ljubljanskih tleh:

V viteški borbi se borite za blago in napredek domovine, v korist velike Jugoslavije!

V teh posvetitvah si nam, veliki naš pokrovitelj, pokazal, kako naj sportna mladina dela in živi za narod in državo.

V desetstotih mladih srcih v tem trenutku zbrane sportne omladine odmeva samo ena volja, samo en sklep:

Čuvati hočemo Jugoslavijo! To hočemo, to moramo, to bomo!

Čuvajmo Jugoslavijo! To bodi naša ob-

ljuba, to bodi naša prisega!

Čuvajmo Jugoslavijo! To bodi vsebina našega viteštva, hvalečnost do največjega Viteza našega rodu.

Čuvajmo Jugoslavijo! To bodi izpoved naše zvestobe nasledniku njenega ustvaritelja, našemu mlademu kralju, Nj. Vel. Petru II.

Izpolnitev te svete oporoke bodi naša prva dolžnost! V to zastavimo svojo viteško, sportno besedo!

Ker je bilo za prenos skupne zaobljube iz Beograda že prekasno — začetek v Ljubljani se je nekoliko zavlekel — je predsednik nadaljeval:

»Tovariši sportniki! Potrebno je, da damo

Ilirija in Primorje...

Živahna igra za prijateljski remis

Po slovesnem aktu zaobljube so igralci in funkcionarji izpraznili igrišče, ostali sta le moštvi za napovedano igro. Oba kluba sta postavila svoji najboljši razpoložljivi enajstotvorni ter se tudi s tem oddolžila namenu prireditve. Postavi st abili:

Ilirija: Malič — Svetic, Berglez — Unterreiter, Sočan, Pogačnik — Ice, Slapar, Pikič, Luce, Doberlet.
Primorje: Starac — Hasel, Bertoncelj I — Zemljak, Zavri (Kukanja), Boncelj — Slamberger (Janežič), Makovec (Pupo), Pepček, Jož, Hanzi.

3:3 (3:1)

Predvsem je treba povedati, da se je tekma dostojno uvrstila v okvir vse prireditve. Kakor so sicer srečanja med Primorjem in Ilirijo običajno ostra, včasih tudi preostara, je potekla ta borba še dovolj fair in v mejah dovoljenih sredstev. Seveda ni s tem rečeno, da so se igralci prijemali s rokavicami, narobe, tekma je bila vseskozi borbena, tudi trenutki ni bila kot prijateljsko srečanje. V danih razmerah je tudi izključeno, da bi se moštvi spustili bolj v igro kot v borbo, a naposled je tako tudi prav, saj občinstvo ne mara za razne »prijateljske« borbe in jih v poslednjih letih dosledno zamenja.

V primeri z nedavnim srečanjem v prvenstvu sta moštvi tudi s samega sportnega gledišča dali znatno boljšo partijo. Če se spominimo one mladeniške takratne prvenstvene borbe, ki je vse gledalstvo brez izjeme ozlovoljila, moramo priznati, da je bila ta borba, vsaj v prvem polčasu, mnogo bolj borbena in na neprimerno močnejši sportni višini in spominjala na naše najboljšie tekme. V drugem delu igre se je pač očitno pokazalo nekajtedensko pavziranje brez treninga in so se tedaj v igro zavlekli težkoče začetniškega značaja. Pri tem so črno-beli pokazali vsaj nekoliko boljše kondicije, tako da so utegnili doseči izgube iz prvega dela igre in igro izravnati.

Uvod v igro je pripadel črno-belim. Do enominutne pavze so sploh prevladovali in se stalno gibali v bližini nasprotnega gola. V tem času so tudi prišli v vodstvo. Potem pa je kaj kmalu

nastopila peripetija.

Zavri, ki je z nekaterimi posrečenimi akcijami otvoril dobro svoj debut, je kmalu pokazal, da vsaj sedaj še ne more zamašiti praznine, ki jo sicer polnjuje Slamič. Ker je tudi Bertoncelj zaigral pod svojo običajno formo, je nastala občutna razpoka med napadom in obrambo, ki jo je nasprotnik z boljšim startom in svežimi kombinacijami urno izkoristil. Med krilec je od začetka do konca dober igral samo Zemljak, ki je bil gotovo najboljši krilec na terenu. Šele pojava Kukanja je spravila red v vrsto in poslej je šlo boljše. V obrambi, ki je večji del igre obvladala položaj, se na trenutke ni vse njemalo. Starac je bil gotovo manj zaposleni vratar, toda v tistih par odločitelnih trenutkih mu je spodletelo. Prvi gol — sicer lepo izveden — mu je izlil Pikič iz precej nerodne situacije, drugega ni bilo mogoče braniti, pač pa gre tretji samo na vratarjev račun.

Napad črno-belih je bil v popolni in uspešni akciji začetakom in koncem igre. V

viden izraz naš volji. V smislu sklepe upravnega odbora Jugoslovenskega nogometnega saveza mora opraviti vsak funkcionar vseh odborov, zastopnika vsakega kluba in vsi verificirani igralci-nogometaši zaobljubo, Prosim vas, da v moje roke kot predsednika ljubljanskega nogometnega podsaveza položite obljubo, da resno in dostojanstveno in glasno ponavljate besedilo obljube besedo za besedo za menoj:

»Mi sportniki Jugoslavije se obvezujemo s svojo častno besedo, da bomo vedno čuvali oporoko našega blagopokojnega kralja in pokrovitelja in da bomo imeli vedno pred očmi interese domovine in narodnega edinstva. Do skrajnih svojih sil bomo čuvali Jugoslavijo ter bomo zvesti Njegovemu Velikanstvu kralju Petru II.«

Tovariši sportniki! Položili ste obljubo s svojo viteško in sportno častjo. Ta čast ne more in ne sme biti nikdar in nikjer omadeževana! Pojdite na novo delo z edinim sklepom v srcih:

Vse za kraljevi dom Karadjordjevičev in za veliko Jugoslavijo!

Zbrani sportniki in občinstvo so vzklili trikratni »Zdravo!«. Po odigrani državni himni je pestra skupina dvanajstih enajstotvornih zapustila igrišče in se kmalu nato pomešala med množico, ki je prišla na ljubljanski »derby«.

Belo-zeleni so imeli

tudi nekaj vrzeli

v sestavi. Napovedovali so sicer nekaj sprememb za drugi polčas, pa so ostali kar pri prvotni formaciji, ko se je pa v prvem polčasu odrezala tako uspešno. Imeli so v prvem polčasu, dokler je ozadje bilo pri sebi, zelo nevaren instrument, ki je delal z naglimi potezami in hitro prenašal igro. Nasilec napadalnih akcij je bil predvsem Ice na desnem krilu, dirigent in realizator pa je bil Pikič, ki je dosegel hat trick. Ta je še vedno ostal mož prvega polčasa. Dokler je bil pri močeh, je vezal napad v krepko celoto, ki je samo proti levi na svoji učinkovitosti popuščala, pozneje se je pa v krivint le bolj po redko uveljavljal. Slabo so se odrezali krilci, ki so izgubili bitko v drugem polčasu. Na višini je ostal Pogačnik, ki je igral do konca, Sočan, ki je bil v prvem polčasu boljši srednji krilec, je moral prepušiti to vlogo pozneje Kukanju, zapadel je tudi v svojo staro pogreško, da nenadoma zgubi glavo, in tako je marsikateri njegov centerpas s pridom izkoristil Hanzi. Obramba je delala kot celota brezhibno v prvem polčasu, Svetic ni vzdržal do konca in je v drugem polčasu »plovale«. Pač pa je bil Berglez zanesljiva opora do konca in s prav dobre strani se je pokazal tudi mali Malič, ki je držal nekaj prav težkih žog.

Nekaj poteka.

Začel so črno-beli in že s prvimi potezami ustvarili zrela situacija, pa je Makovec poslal v aut. Igra poteka v prvih minutah stalno na ilirjanski polovici. V 4. min. Svetičev foul nad Hanziem, ki izvaja diktrirani prosti strel, žoga gre od Zavri k Makovcu, ki v bombo pretvori 1:0 za Primorje.

V nadaljnji igri pride I. samo mikrogrede v nasprotno polje, pritisk črno-belega napada privede v 7. min. do kta, toda Slapar čisti in I. uprizori prvi resnejši napad, ki konča v autu.

Enominutni molk

odredi sodnik od devete do desete minute. Igralci obstanejo »mirno« kot ukopani, občinstvo se v grobni tišini pridruži žalni manifestaciji in sredi ogorčene sportne borbe se za minuto zgrne na tisoče are boleštni občutek, ki nas vse te dni in tedne nenehoma spominja na veliko nesrečo, ki je zadela naš narod.

Po preteku te minute se igra poživl. Zgubi vso enostranost in že v prvem akcijah so belo-zeleni nevarni pred nasprotnim golom. Zankrat samo Slapar spregleda ugodno pozicijo, ko je sam na dva, tri metre pred Starcem. Takoj zatem — teče 15 minuta — dobi Ice primeren pas, prodre in njegov center pobere Pikič mimo Hasla in Starca s glavo in ga pošlje v mrežo, igra je izravnana.

1:1

Belo-zeleni še dalje pritiskajo in so prišli šele v prvi pol. Sredi polja dobro kombinirajo, dosežejo kot, toda ta taktika

zom, jo baže zelo rada jemlje, rabi jo za steljo. Jutri ji jo bomo dali.

»Toda, ali je to res?«

»Gotovo!«

Kaj naj še rečem? Tisto noč sem sladko spal. In drugo jutro, ko je bila Ančka prej vprašala mlekarico, če naše darilo v resnici sprejme, sva ji zanesla slamnjačo.

To je bil krasen trenutek! Ko nama je mlekarica vračala prazno vrečo, sem ji v preveliki ganjenosti poljubil roko, iskreno objel njeno kobilu in se s solzami v očeh napotil proti domu.

(Prev. —du—)

NA KRIZIŠČU CENTRUMA LJUBLJANE

oddamo v I. nadstropju

komfortno stanovanje

obstoječe: iz 5 velikih sob in dveh kabinetov, primerno tudi za poslovne lokale. Naslov v oglasnem odd. »Jutra«. 8839

ne obrodi sađu. Po dveh minutah je Pikič v borbi z vso nasprotno obrambo, za hip se osvobodi in že leti bomba iz procejšne razdalje neubranljivo pod prečko, najlepši gol dneva in

belo-zeleni vodijo 2:1.

Ta dogodek razgiblje igro še bolj. Črno-beli se zavedo neugodnega položaja in resnejše pritisejo. Izšlijo kot, dalje ne seže njih moč. V 20. min. zaključil Makovec ofenzivno akcijo s razantnim strelom, pa si pri tem zvije nogo in mora ven. Črno-beli igrajo nato deset minut okrnjeni in so v tej dobi bolj v obrambi. V 29. min. je Pikič poleg Hasla sam pred golom, Hasl ga krije, da ne more do žoge, toda Starac ne razume položaja in ne starta. Končno izkoristi Pikič priliko, ki se sunkoma vrže pred Hasla in porine v mrežo.

3:1 za belo-zelene!

Makovecovo mesto zasede Pupo, belo-zeleni na premoči počasi poganja in igra se spremeni v dvojebo z naglimi prodori. Obe stranki dosežeta po en kot, rezultat pa ostane neizpremenjen.

V drugi del igre gredo samo črno-beli z naznačenimi spremembami. Enako kot v prvem polčasu otvorijo igro z ofenzivnimi potezami, ki pa po vohemenci zasedajo za onimi iz prvega dela igre. V 5. min. je monoton položaj pred golom belo-zelenih, žoga zgrešijo ti in oni, končno uspe Ježu oster strel, ki obsesti.

Samo še 3:2 za belo-zelene.

V daljnjem poteku igre se kažejo na obeh straneh slabosti, igra je zdrknila z višine prvega polčasa. Z boljšo kondicijo se črno-beli bolj uveljavljajo v polju, pred golom pa trčijo neprestano na oster start, ki jim ne da, da bi prišli do uspeha. Dveh kotov ne izkoristijo šele v 24. min. uspe udarec: Hanzičovo žogo od strani pobere Jež, pa ne ve, kaj bi z njo; žoga pride k Pepčku in njegov strel vendar obsesti, doseženo je

konečenje 3:3

Sicer je šele polovica polčasa, ravno se tudi nekaj borbe za končno zmago, vendar so moči menda res pri kraju, in tako ostane le pri poskusih in dobri volji.

Sodil je g. Jordan dokaj ležerno in prepočasno. V ostalem je bil kos situaciji. Občinstva je bilo do 2000.

Celje in Atletiki...

Celje, 28. oktobra.

Danes ob 14.15 so se zbrali pred garderobno SK Celja na Glaziji funkcionarji okrožnega odbora LNP in vseh celjskih nogometnih klubov, sodniki, verificirani nogometaši ter velika množica nogometašev naklonjenega občinstva. Nad vhodom v Glazijo sta bili na pol droga razbošeni državna in klubova zastava, v sredi pa žalna. Na zunanjem hodniku garderobe je bila nameščena slika blagopokojnega Kralja, obdana z zelenjem in črnilo. Množica je najprej poslušala prenos iz Zagreba, ob 14.30 pa je nagovoril predsednik okrožnega odbora g. Andrej Svetek, ki je v izbranih besedah slavil delo pokojnega Kralja Uedinitelja za narod, državo in svetovni mir. Množica je počastila spomin Nanj s klici: »Slava!«, njegovemu nasledniku kralju Petru II. pa priredila ovacije z vzklihi: »Živeli!«. Nato so vsi funkcionarji, sodniki in nogometaši opravili svečano zaobljubo po brežinskem prenosu saveznega predsednika g. Filipovića iz Beograda.

Ob 14.50 se je pričela nogometna tekma med SK Celjem in Atletiki, ki ji je prisostvovalo okoli 500 gledalcev.

Celje : Atletiki SK 5:0 (2:0)

Tekma je bila živahna in zanimiva. Moštvo Celja je bilo tehnično in kombinatno boljše in zato tudi po večini v premoči. Zadnjih 25 minut je moralo igrati samo 10 mošt. Atletiki so igrali postrvovalno, toda napad je bil zelo neeoten. Četrtil gol je zabil Marič, vse ostale pa Ah-tig. V 9. min. je bila tekma prekrajana za eno minuto, ki je bila posvečena mislim na blagopokojnega Kralja.

Tekmo je sodil g. Reinprecht objektivno, toda premalo strogo.

Ostale nogometne tekme

Maribor: Zeleničar : Maribor 4:3 (0:2). Beograd: BSK : Jugoslavija 2:2 (1:0).

Zagreb: Concordia : Hašk 3:1 (1:0).

Domžale: Disk : Domžale 3:0 (0:0).

Dunaj: Wacker : Austria 2:1 (1:0). Admira : Vienna 1:0 (1:0). FAC : Sportklub 1:0 (1:0). Rapid : Hakohs 5:1 (1:0). Favoritner SK : WAC 2:1 (0:0). Libertas : FC Wien 1:1.

Praga: Prvenstvene tekme: Židenice (Brno) : Viktorija (Plzen) 0:0. DFC : Slavia 2:4 (2:1). Sparta : SK Plzen 4:2 (2:1). Čehie Karlin : SK Kladno 2:2 (2:1). ASK Kolín : Bohemians 2:2 (1:1). Teplice FC : SK Prostějov 4:1 (1:1).

Budimpešta: Ferencvaros : Ujpest 1:1 (1:1). »11« : Somogy 6:0 (3:0). Phobos : III. okraj 2:1 (1:1). Szeged : Soroksar 4:2 (2:1). Hungaria : Attila 2:0 (0:0). Bocsay : Kispest 2:2 (2:0).

Rim: Državna reprezentanca A : Lazio 3:0 (1:0). Fiorentina : Bologna 3:2. Ambrosiana : Modena 3:1.

Berlin: Mednarodna tekma: Berlin : Draždane 0:0.

Smučarski klub Ljubljana drevi ob 20. občni zbor v restavraciji Zvezde. Pomoštvino in točno!

ASK Primorje (nogometna sekcija).

Drevi ob 20. odborova seja pri Rebuc.

S. K. Ilirija (Hazerska sekcija). Gimnastični treningi se vsrjšo odšel redno vsak ponedeljek in četrtek od 18.30 do 19.30 v telovadnici šole na Grabnu (Čojzova cesta). Sekcijsko vodstvo opozarja vse članice, da je udeležba pri teh treningih za vse strogo obvezna. Opravičila se ne bodo jemala na znanje. — (Lahkoatletika sekcija). Drevi ob 19. je v posebni sobi kavame Evropa redna seja sekcijekega načelstva. Redni treningi so v tem tednu v torek, sredo in četrtek na starem igrišču, vsakokrat od 16 dalje. Treningi so važni za vse zaradi klubovega narodnega mitinga, ki bo v soboto in nedeljo.

čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

